

KRISTÁN

POLITICKE A SPOLOČENSKÉ KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
Na pol roka — — — — 1 „ — „
Na štvrt roka — — — — „ 60 „
Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapest,
VIII. ker., Józsefkörút 35.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stúpcového malého riadku je
10 kr Rukopisy sa naspak nedávajú.

Narodil sa Kristus Pán — Radujme sa!

Vianoč é dary

V rodinných kruhoch panuje tá utešená obyčaj, že údovia rodiny na znak lásky obdaria sa vzájomne rozličnými darmi; a zvlášte droboz usiluje sa čím hodnejšie sa chovať, dobre vediac, že v mene božského Jezuliatka iba hodné deli môžu očakávať vianočné dary.

Po ažujúc tu celé človečenstvo, jednotlivé národy sfa dietky Otea nebeského všetkých; pri hodnou vecou bude zkúmať, nakoľko tieto národy stali sa hodnými požehnaní Božieho, akožto darov Spasiteľa nemluvniatka.

A v tomto zkúmaní prichodí nám napred národ Anglický na um. I hovoríme, že osúd národa tohoto je čo nanajvš poučným pre nás. Otázku zkúmania nášho osvetlí nám list, ktorý Anglický vyslanec Smith uverejnil z príležitosti ohromnej porážky hlavného vojvodu Bullera:

„My Angličania — píše on — docela z a b u d n u l i s m e, že jesto Boh. Život náš národný v poslednej dobe plný bol s namyslením, a pýchou. Naši štátnici tak sa vystavovali s veľikou monarchiou, ako by túto jejích ruky boli utvorili. Mravy naše ľahšie, a reči naše nehanebné sa staly. Národ náš zaslúžil tohoto pokorenia. My Angličania mali by sme sa vyspovedať z našich národných hriechov a Bohu za odpustenie mali by sme sa utiekať.“

Nuž pán Smith má docela pravdu. Lenže myslíme my, takto mali Angličania ešte pred vojnou rozmýšľať. Lebo dnes musíme na to veriť, že vo vojne Angličanov s malým národom Búrov sám Pán Boh súdil dľa svojej Božskej spravodlivosti. Ináč nenie možno pochopiť, ako môhol národ malinký — sotva štvrtá čiastka našich Slovákov dľa počtu — ako takýto národ môhol tak strašno zbiť voje národa Anglického, toho najvzdelanejšieho, najmocnejšieho, najbohatšieho a najhrdejšieho na svete.

Angličania sa veru nemôžu chvastať s darmi, ktoré im Božská spravodlivosť nadelila. Ale nelutujeme ich, ktorých sám Pan Boh nelutoval, lež čerpajme z pádu jejích to sväté presvedčenie, že pamätlivý Pán Boh všetkým násilevstvám a tyranstvám urobí koniec vtedy, keď už hriešna pýcha tyranov začína hranice trať, a krivdy do nebayolajúce bezočivo páchať.

A tak by sme mohli všetky národy pátravým okom zkúmať, nás však najviac má náš vlastný osúd zaujímať. Jaké dary nám priniesly Vianoce? O'pov d ľahká: kancelparagraf, povýšenie kvoty a biedu všeobecnú na horniakoch, ďalej prevládu židov, dakoľko štátnych škôl, opatovníc, opakovacích škôl beznáboženských, povýšenie civillisty (plat panovníkov) a platu vojenských dôstojníkov atď.

Zo vs tkého tohoto možno nasledovať, že naše Uhorsko veru nesmie sa považovať medzi národy, dieky to bohumilé. Ale z toho istého osmelujeme sa úfať aj, že nezbednosť našich nekresťanských n priateľov musí tiež podľahnúť trestu Božskej spravodlivosti, lebo veď pýcha jejích postráda už všetky možné hranice.

Vymysleli civilné manželstvo, vymysleli beznáboženstvo, civilné matriky, národnej barvy oplecká, štátnu reč urobili pri civilných sobáš ch za rituálnu, svätú: a všetko toto z toho základu, že vraj to požaduje záujem vlasti uhor kej! Nuž jaký toto hrozný do nebayolajúci hriech! Akoby ozaj náš pokojamilovný kresťan ký ľud skutočne hrozil nebezpečenstvom vlasti len preto, že bol, je a chce ostať nábožným. Akoby bolo možno myseľ, že tie bezbožné novoty skutočne lepším urobia pomer medzi rozličnými vierovyznaniami ku sláve a dobru spoločnej vlasti! Akoby sme si to boli zaslúžili, menovite my, občania vlasti drahej horňo uhorski, že k vóli bezbožným chůtkam žido-liberálov zrieknuť sa máme teraz všetkého, čo nám v starých dávných časoch milého bolo! No, Boh nenie náhlivý ale pamätlivý! Příklad uponížených Angličanov hlasite nás upomína na slová sv. Písma: „Zhodil mocárov z prestola, a povýšil ponížených.“

My teda, drahí rodáci moji, nesmieme úfať nad pre-mutným osúdom svojim, ba medief máme, že čím väčšie násilenstvá a krivdy triznia nám život, tým bližšia je nám pomocná pravica všemohúceho Boha, a tým hroznejší trest privolávajú si na hlavy svoje naši neprajníci: branža totiž všetkých žido-liberálo-hazafíkov. Buďme neohrození v boji svätom za práva naše; veľkodušní v obetách, ktoré od nás boj tento požaduje; jednomyseľní v braterskej s ōrnosti, láske a sútrpnosti so spolubratmi: a Božské Jezuliatko s radostným úsmevom žehnať bude nám, ako dakedy chudobným pastierom žehnať. E. S.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nariadenie kroz krčmy. Finančný minister vydal nariadenie týkajúce sa krčiem a krčmárov. Hlavné body tohoto nariadenia sú tieto:

1. Na krčmy dozorovať povinná je v mestách policia, na dedinách dozorovanie nakladá sa obecnému predstavenstvu.

2. Nečistota, odpredaj zlých nápojov, nemravnosť musia čo najprísnejšie trestať. Najmenšia pokuta je 200 korún, okrem toho krčmár pozbaveným má byť aj licencu.

3. Zakázano je podporovať korhelstvo, taktiež dlhy dovolí robiť vyše, ako zákonom ustáleno je, ďalej v krčme kartovať sa o peniaze, a služobníctvo zlých

mravov držaf. Najľavnejšia pokuta je oproti previneniam 40 korún.

4. Jestli krémár nezdravý pokrm, alebo falšované víno predáva, str ti liecne.

5. Zakázano je krému otvorit v blízkosti chrámu, škól, nemocníc a verejných úradov.

Takto nariadenie. Ešte sa to malo ustáľit, že každý slúžny, rýchtár a notár dá sa hneď obesit, jestli výsudané nariadenia nebude svedomite zachovávať, lebo že tito páni nepovšimnú si ho, netrpí pochybnosti.

Strana neodvysliakov zase nevie sa ustáľit na jednomyselnom programme. Kossuthisti chcujú totiž s obštrukciou, t. j. s mnoho rečením prekaziť, aby zákon o povýšení kvoty do 1-ho januára sa odhlasoval.

Ugronisti ale sú miernejší a nad tým rozmýšľajú, aby sa sh da roku 67-ho znovu utvorila. — Nuž aj toto máme isté znaky, že politika osemaštyridsatníkova prestáva byť väbiva, a že nahľadli aj zpomedi Maďarov mnohí, že na základe starým Kossuthom nakresleným, nedajú sa viac krajinské zprávy riadiť.

Nové voľby? V minulú sobotu mali páni liberáli zase zimmicu. Rozišli sa totiž také chýry, že snemovňa koncom budúceho apríla rozpustia, a porád aj nové voľby vypíšu! No my sa nemáme čo báť!

Bieda na Hornia och. Z oravskej stolici idú smutné chýry. Ľud je vôbec nespokojný, nemôžu mnohí vyžiť, nuž utekajú svetom, najviac do Ameriky. Židia privandruvajú a bohatnú. Dali vystavť v Oravskej doline železničnú dráhu, tak draho ale ako žiadnu inú nie, a ľud k vystaveniu ohromné peniaze musel skladať. Bola železnica potrebná židom haličským; teraz už snadno môžu oplaviť čo ešte nimi oplavené nebolo. — V Námestove nič sa nerobí. Ružomerský sudca Ujjady, dal sa síce do inkvizície, vyhľadával opatrne ako môchel, ale mu nedali dokončiť inkvizíciu; preložili ho do Prešporka ku kráľ. tabule. — Ináč námestovskí bratia sprisahali sa od židov nič nekupovať, utvoria si potravňý spolok, a pridrž. t sa ho budú, čo by zem rípal museli. Z Lokči odišlo 30, z Bree 20, z Medzibrodov 40 mužov, a to len za jeden deň do Ameriky. Nuž, my hovoríme len tolko, že keď židia nesmierne bohatnú, ktosi musí nesmierne chudobnieť a keď volačo neurobíme proti tomu, pochodíme práve tak ako Haličania, kde sprostých Janov haličských, páni židia odncducho do pluha zaprahajú.

Vláda Rakúska pravdepodobne padne, a ministerpredseda rakúskej vlády Clary, bude teda prvou obeťou riešenia otázky kvotovej. Česi totiž nič nechcujú odhlasovať terajšej vláde, a myslia si že takto prinúťia rakúsku vládu a vôbec obecn tvo k tomu, aby boli náklonní uviesť rovnoprávnosť nebeckej a českej reči.

Vojna v južnej Afrike. Angličani sami uznávajú, že takej poráž y neutrpeli v tomto stóetí, ako teraz pri Colense, kde hlavný vójvodea dostal náležitý výprask od Burov. Telegrammy všetky tak znejú, že bitka pri Colense, bolo volačo strašné, tak že o zrate Angličanov ani pochopu mať nenie možno. Udajne celé delostrelectvo Angličanov je zničené, a do 1500 chlapov padlo. Počet afrických povstalcov sa so dňa na deň rozmáha. Anglické vdovy a siroty budú mať chudiatka hrezné vianočné sviatky.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Dňa 15-ho decembra najväznejšia bola reč Horánszkého, nateraz už liberála, ktorý vo svojej reči odvodňoval, že bárs dľa presvedčenia svojho nedrží povýšenie kvoty za oprávnené, predsa ale hlasovať proti povýšeniu nebude, lebo ho k tomu súrne politické polozenie primalo. Musíme vyznať že rečnil obratno, a nápady jeho protivníkov odbil tak, že všetci ml af museli.

16-ho sami neodvysliaci rečnili, a síce s úmyslom obštrukcie. Marjay mal aj potrzku s Gromon-om štátnym to sekretárom. Tento totiž vyslovil sa dosť drzo, že Marjay nerozumie sa vejenkým veciam, načo pravda veľký krik sa ztrhnul, tak že pozdejšie slová Gromonové ani počuť nebolo.

Dňa 18-ho ľudák Mócsy hovoril proti povýšeniu kvoty a cele nové dôvody nachodia sa v jeho reči. Pravdivé je skutočne, keď spomenie, že my Uhri odvolávame sa na zväčšené dôchodky krajinské, a týmto uspokojíme sa, že nám povýšenie kvoty nep škodí. Veď ale aké že sú to tie dôchodky? To sú z odpredaju tabáku, špiritusu a iných podobných vecí, ktoré dáta ale len o tom svedčia, že obecnstvo je nemravnejšie a nesporivejšie, teda aj nesúcejšie ku zgzadzovaniu si dačoho. A preto taký dôvod, že sú štátne dôchodky väčšie, je len znakom chudoby našej hmotnej a duševnej, a nemôže byť dostatočným základom ku zväčšeniu tarch.

Soznam milodarov

na kostol Panny Marie na Hore Levočskej.

Podáva: Ján Straka.

Z Koritňa (spišská st.), Ján Vysocky 5 zl.; z Kojecic. (šarišská st.), Bartolomej Kozák 2 zl.; z Rybaň, Bartolomej Omelka 50 kr.; z Piešťan, Kalnická 1 zl.; z Novej Maše, Michal Rochovsky 1 zl.; Gustáv Gábor 1 zl.; z Prešova, Št. fan Žarnay, sbierka 16 zl. 60 kr.; zo Skalice, Anna Novák 20 kr.; z Alsó Tetényu, Ján Terman 30 kr.; z Ružomberku, Juraj Bajči kaplán, sbierka 10 zl.; z Janovoc, N. N. 2 zl.; Hermína Žigra 2 zl.; z Prividzi, Juraj Bálint 30 kr.; z Levoči, Maria Kafavsky 3 zl.; z Namešan (spišská st.), Ján Pavolko 1 zl.; Štefan Galo ič 1 zl.; Maria Babik 1 zl.; Pavel Voško 1 zl.; Maria Nemessanyi 1 zl.; Ján Zumrik 1 zl.; Juraj Vaško 1 zl.; Karol Staroň 60 kr.; Michal Vitkovsky 1 zl.; Anna Nemessanyi 1 zl.; Štefan Galovič, Matej Fabri, Ján Gadus, Matej Gadus, Maria Galovič po 50 kr.; Maria Orlovsky, Juraj Galovič, Štefan Janica po 30 kr.; Štefan Vaško 50 kr.; Maria Benko 20 kr.; Valent Babik 25 kr.; Maria Benedik 15 kr.; Anna Pavelko 10 kr.; Katerina Vaško 60 kr.; Štefan Gadus, Alžbeta Vytkovsky, Pavel Zumrik po 50 kr.; Andrej Vaško, Jozef Butrin po 40 kr.; z Kolčova, Anna Mačuga 20 kr.

Na Chlieb sv. Antona poslala nám Pani Štefania Gyutiss 1 zl.

Šťastlivé vianočné sviatky prajem všetkým našim ct. čitateľom „Kresťana“.

Milé vianočné sviatky sú už tu. Narodil sa Kristus Pán!

Tieto významné slova počul v kresťanskom svete v dobe vianočných sviatkov. Veriaci kresťania vyslovujú ich so zbožnou radosťou, ktorú cítia v tú dobu, keď oslavujeme narodenie Krista Pána, ktorý stúpil na hlavu hadovi, potrel satanáša a rozsvietil svetlo pravej viery.

Dlho, veľmi dlho pred narodením Krista Pána vládla na zemi temnota nevery a bludárstva. Vyvolený národ Izraelský opustil šlapaje svojich otcov, zradil pravú vieru. Falošní proroci, Farizeovia a Zákonníci mámili ľud; na oko boli pobožní, ale v hlbine ich duše panovala nevera. Tí, čo boli lepší, márne hlásali jedného, pravého Boha; hlas ich ostal hlasom volajúcim na púšti. Ale Hospodin nekonečnej milosti svojej nedal zahynúť Izraelovi a celému hriešnemu ľudstvu. Ústami prorokov svojich prisľúbil, že keď príde čas, narodí sa Mesiáš, ktorý vyvedie ľudstvo z temnoty a ukáže mu svetlo pravdy. Čas prišiel a slova prorokov vyplnili sa. V malom, nepatrnom mestečku Betleheme narodilo sa z Panny dieťaťko, ktoré sa stalo Spasiteľom a Vykupiteľom hriešneho sveta. Zatvrdilci nechceli ho uznať. Oni čakali Mesiáša narodeného v paláci, ktorý príde k nim v lesku a v nádhere a povedie ich ku zemskej sláve. Spasiteľ náš pochádzal síce z rodu Dávidovho, z rodu slávneho, kráľovského, ale na svet neprišiel v hodvábe a v šarláte, lež v biednej maštálke, v jasičkách na slame. Prví klaňali sa mu úbohí pastieri, a keď započal svoje učenie, neobrátil sa k pyšným vládcom tohto sveta, lež sklonil sa k chudobe. Jeho učedníkmi stali sa chudobní rybári, ktorí uverili v neho, opustili svoju sieť a nasledovali Jeho.

Mocní a bohatí v Izraeli ostali aj ďalej v nevere a prenasledovali Spasiteľa. Konečne dostali ho zradou do svojich hriešnych rúk. Obžalovali ho a dali ho odsúdiť. Kristus Pán zomrel na križi, aby smrťou svojou potvrdil svätú vieru.

Mnohé prenasledovania pretrpela viera Kristova od tých čias; ale jej nepriatelia nevládali zlomiť jej svätú moc a viera kresťanská oslávila skvelé víťazstvo.

Jediná pravá viera táto je vierou nášho Spasiteľa. Oslavujeme teda pamiatku narodenia nemluvniatka betlehemskeho. Oslavujme ju zbožne a zvolajme radosným srdcom: Sláva Bohu na nebi a pokoj ľuďom dobrej vôle!

Emanuel Filkorn.

Jubileum.

Kto-že nevie o tom, ako sa to všetko chystá na dedinách pred hodami? Ešte aj najchudobnejšia gazdinka ohrná ruky, aby olíčila múry domov čo len z vonku, oprašuje, drhne, čistí všetko, — potom pečie, varí, ako už ktorá čo varí a piecť má. Ba celý dom býva prevrátený, a Boh zachovaj, aby vtedy kto pri tej rýchlej práci zavádzal; taký by dostal hrešenia, ba ľahko aj buchnáty do chrbta. (Z toho žid-krémár má najväčší ošoh, lebo chlapi nemohúc v dome obstať, prinútení sú celý deň v krčme sa zdrzovať).

Nuž také voľačo, ako tie hody, nastáva aj cirkvi katolíckej. A preto aj u katolíkov sa teraz mnoho radia, píšú, ponáhľajú, rozprávajú o všeličom, lebo máme u prahu rok odpustkový, svätý, na krátko: jubileum.

O krátky čas prestúpi svet zo stola 19-ho do 20-ho, cirkev katolícka z takejto príležitosti dľa starej obyčaje vyhlási jubileum pre celý posledný rok.

A čože to má byť to jubileum? Kedysi dávno, v roku 1300, keď Bonifác VIII. bol pápežom, ukruté množstvo ľudu putovalo do Rímu, aby tam v chráme sv. Petra odpustky obsiahli, to jest, aby oslobodil sa mohli od dočasných pokút hriechov svojich. Táto horlivosť putníkov tak dojala pápeža, že ustálil, aby od toho času každé nové storočie so svätým rokom sa začínalo, a všetci v tom roku do Rímu putujúci plnomocné odpustky obsiahli. Toto bolo začiatkom jubilárnych rokov.

Od tohoto času na stá a státisíce ľudu putovalo do Rímu v takých jubilárnych rokoch.

Konečne mesto Rím ani nestačilo prijať veľké množstvo hostov, následkom čoho boli pápeži prinútení takéto jubilárne roky častejšie uridiť. Ustálili teda najprv, aby každý 50-ty rok bol jubilárnym, potom každý 33-tí, a konečne sišli až na každý 25-ty, tak že už od 400 rokov máme každý 25-ty rok jubilárnym.

Samo sebou sa rozumie ale, že v tých premnohých búrlivých časoch nebolo možno rok jubilárny mnohokrát zasvätiť, lebo vtedy nepriam sa chcelo dalkomu do Rímu putovať; i preto stalo sa, že ani v roku 1800-, ani 1850- a ani 1875-tom nemohli pápeži Pius VI. a Pius IX. jubilárny rok nariadiť. Tým s väčšou dychtivosťou očakava celý svet terajšie jubileum, ktoré sv. Otec osobitne zahájí v deň štedrý, a ktoré jubileum trvať bude až do štedrého dňa budúceho roku.

Význam nastávajúceho jubilárneho roku je ten samý, ako dakedy. Očistíť, osvobodíť sa od hriechov a trestov, od tých duševných sväzkov, ktorým je človek v hriešnom stave podrobený. Spovedníkom budú o mnoho väčšie práva udeľené ku odpusteniu hriechov, ako obyčajne. Veriaci môžu plnomocné odpustky obsiahnuť, a tieto menujú sa: jubilárne odpustky. Púte budú sa usporiadať na najchýrnějších miestach pútnické: do Rímu, do Lurdu, do Loreta, do Jeruzalema, do Maria Ceilu. Také niečo bude to ten rok jubilárny, ako keď panovník svojim hriešnym poddaným všeobecne omilostenie udeľí.

Aj milostivý Boh v mimoriadnej miere sošle svoje dary duševné hriešnemu ľudstvu v roku tomto.

Ináče však vo všetkých chrámoch budú duchovní vykladať vám všetko ku vedomiu potrebné v poslednú nedeľu adventnú, a cez sviatky; nuž pozorujte dobre na slová jejich!

Ešte len to pripomenieme, že dľa najnovšieho pápežského nariadenia v noc Silvestrovú o 12-jej hodine polnočnej, bude sa vo všetkých chrámoch slávnostná sv. omša Bohu obetovať, pri ktorej dovoleno bude i ku sv. prímaniu pristúpiť.

E. S.

Žadame spravdivé voľby!

Napísal: Rudolf Páder, krajinský vyslanec.

(Pokračovanie.)

A predseda čo sme skusili?

Pred voľbami po najviacerých miestach týždne a týždne trvaly schôdzky obyčajne v krémách, no a pre pánov kortešov dostatočným počtom nanieslo sa vína. Peniaze, alebo splnomocnenie na trovy obdržal pán korteš od kandidáta, a týmto prostriedky mal potom pospolu udržať celý okres.

Najhlavnejšie body programu boli pre kandidáta; hostiny

Veď na daromnicu nemôže sa unúvať taký ctený volič, keď má reč pána kandidáta počúvať! No a potom, veď každej obci síde sa aký-taký groš! Nuž preto za cieľuprimerane uznávalo sa, či už u rychtára, či u hlavného korteša pekné nové veľké bankovky zabudnúť na stole.

Keď sa približoval deň voľby, vtedy až bolo nútno na voličov zvláštny pozor dať!

Museli sa všetci pohromaďe držať, a to nešlo ináč, ako zase s napájaním. Predvečer dňa voľby bol opravdovou „vigiliou“ len že vigiliou bez pôstu. Prípadne v túto poslednú chvíľu prichádzali jednotlivci, alebo aj obce so svojimi „požiadavkami“, preto nie je sa čo diviť, že tento čas stál najviac vína, bankoviek a pečienok. Mali obyčajne celú kancelariu a pokladnicu ustrojenú; na poruke boli vždy posli: pešiaci aj konnikári a foršponti, práve tak, ako po čas vojny. Pán kandidát prestál muky očistcové v túto noc.

Korteši usporiadali aj otázku furmaniek, tak jako práve možno bolo. Lebo stránky pri furmankách jedna na druhú licitovali, aby len všetky vozy mohla každá pre seba zjednať a druhú stránku do zmlúky priviesť. Ohromné summy pokynožily sa takým spôsobom, no a dobré „volačo“ aj vo vreckách kortešov zostalo.

Konečne zasvitnul slávnostný deň voľby. Hudecov najali za 60 až po 200 zlatých. Mládež strojí sa ku tancu. Pred odchodom všetko hrnie sa do krémy; pálené, víno tečie, cigare rozhadzujú atď. Prichádzajú voličia zo susednej obce; zástava nad zástavou: hej, predseda je to len radosť byť v Uhorsku voličom! V streďišti okresu pekne-rúče pokladú spitých voličov zase do krémy, a páni voličia, zakaľ ktorý môže, nuž len ťahá do seba samosprávne víno! Volajú obec N. — Krik, súranie — až kedysi-čosi podarí sa voličov poshľadávať.

Po odovzdaní hlasov rozďajú sa cedulky, a pije sa oldomáš.

Kandidát, alebo zvyfázil, alebo prepadnul. Víťazná stránka pije od radosti a nevie kedy prestať.

Pán nový ablegát dni a týždne nič iné nerobí, ako vypláca nové a nové kontá (účty), a keď už viac platiť nevláďze, nuž uprske z očí hromživých krémárov a pečienkárov.

Takéto hľa boli voľby doteraz.

Zákony, ktoré zakazovali pohostenie a napájanie voličov, ostali na papieri, a ľudia privykli rozmýšľať tak, že tieto vlastenecké fašangovania nemôžu sa považovať za trestuhodné podplatenie.

No a že zástavy, odznaky a síce čím vo väčšom počte p. kandidát má platiť: to za celkom prirodzenú vec držal každý.

A čo stály takéto voľby?

Aj tá najobecnejšia voľba stála pri takých poriadkoch asi 5—10 tisíc zlatých. Kto nedal si pozor,

hral gavaliera, alebo peniaze k tomu cieľu mal od volakoho, nuž taký aj 20—30—40 tisíc zl. mal šťastie platiť. O tom ale nikto nerozmýšľal, že je toto predseda nemravné podplácanie, že je to jednoduché zakúpenie mandáta. Volič uspokojil sa tým, že odhlasoval, o cstatnie sa potom nestaral.

Nebadal, že pán ablegát celé svoje ablegátstvo len na tolko si všima ako draho kúpenú partieku, ktorá je jeho vlastnosťou a s ktorou môže nakládať ako sám chce. Ak sa mu páči, nuž môže s ňou dobré kšefty robiť pre zisk seba samého, a nikomu o tom počty skladať nemusí, lebo veď len jeho vlastné peniaze ležia v zakúpenom ablegátstve, a tieto môže tak zúrokovat ako sám chce.

No a ľud ustavične hrešil pánom ablegátom, že nič nerobia, nepracujú za ľud, len o svoj plat sa starajú, že sa ani neobozrú na snemovňu, že dľa vôle premieňajú príslušnosť ku stránkam, jedným slovom: že sú naničhodní ľudia. Nuž vidíš dobrý môj ľudu, toto bolo zo stránky tvojej nespravdivo súdené. Veď jakým právom mohol si ty dačo požadovať od ablegáta, z vačku ktorého pri voľbe si 5—10—20 tisíc zlatých sám vyhnal?

Preto teda toto nesmie tak ostať, jestli len nechceme, aby celá ustavná samospráva aj naďalej len klamstvom, a ablegátstvo len gšeftom, a snemovňa trhoviskom osobných záujmov boly.

V tomto ohľade mal by odpomôcť zákon XV. z roku 1899. Mal by priviesť voľby na spravdivé základy.

Zďaliž sa to novému zákonu podarí?

Vidzme teda!

Podplácanie pod kepienkou furmanky je asi vytvorené, alebo aspoň obťažené novým zákonom.

Ponevác platenie za furmanky bývalo doteraz dovolené, nuž akokoľvek vysoké platy dali sa aj furmanom, toto sa preto nepovažovalo ako podplácanie.

Nový zákon ale ohľadom na túto vec takto znie; Jestli ku odvážke lebo dovážke v patričnom okrese hlasovacie právo majúci volič, alebo k domácnosti tohoto prináležiaci sa najme: plat za furmanku nemôže byť väčší, ako ho nariadenie ustáli. Zvyšok tejto summy má sa za podplácanie považovať.

Teraz teda už takto sa vec má: Jestli najatý furman nemá v okrese hlasovacieho práva, vtedy plat za furmanku môže byť akokoľvek vysoký, predseda nebude dľa zákona podplácaním. Jestli ale furman v okrese hlasovacieho práva má, alebo s volaktorým voličom spolu býva (na pr. syn, zať atď.) vtedy plat za furmanku nesmie byť bársjak vysoký, lebo na tento pád je ustálený.

Zákon síce toto jednako neustálil, lež radšej stolice poveril, aby tieto do ohľadu berúc miestné pomery ustálily plat za furmanky, vyše ktorého platiť sa potom nesmie.

V smysle tohoto zákona, stolice už aj ustálily plat furmaniek, len že tak rozdielne, že sa v tom človek ani nevyrozumie. Myslíme, že konečne alebo ministerium, alebo zákonodarstvo bude prinútené jednajú tarifu furmaniek ustáliť. A keď by sa toto raz takto usporiadalo, vtedy takýto ustálený plat bude smerodajným pre kráľ. Kuriu v riešení tej otázky, zďaliž podplácalo sa pri furmankách alebo nie.

Jestli na pr. jeden volič alebo jemu podriadený dakto bol by furmanom, vtedy kandidát alebo ním poverený, nesmie viac platiť za furmanku, ako nariadenie ustáli. Ak by ale viac platiť, vtedy kráľ. Kuria vyrečie, že to bolo podplácanie, a prinútená by bola na základe §-a 3-ho voľbu zrušiť; okrem toho podplácajúci bol by aj pokutovaný. (Pokrač. nasl.)

Slovo k rodákom rovníanskym.

Jestli niekto, tak my Rovňania vieme dostatočne oceniť to sladké slovo: domov. Veď väčšiu časť života prinútení sme ztráviť v cudzine, a bárs ako by nám tam aj dobre bolo, predsa nás to len tiahne ta medzi tie naše višky, a milo nám padne odtiaľ každá rozprávka. Nuž chceme Vám vzdialeným my, nateraz doma sa nachodiaci bratia, jeden Vám dobre známy obraz z domova nášho chndobného predstaviť.

Je ráno, jarné slniečko už započalo svoju dráhu na oblohe nebeskej, škovránok vo výšave spevom pozdravuje Darcu všeho dobrého; z väže milo znejú známy, posvätný hlas zvonca. Avšak tak sa zdá, dnes daimo sa ozýva, daimo volá; kostol, ináč každodenne nábožnými pochvalne naplnený, dnes takmer prázdny zostáva, sotva jedna-druhá ba bička prestupuje, po viacnásobnom oddýchnutí. prah jeho.

Lež, mimovoľne padne zrak tvoj na oproti stojací breh. a hľa! koľko chodníkov. toľko tam uzreš dlhých radov čiernych i bielych postáv, ktoré len po dlhšom, skúmavom pozorovaní rozoznáš, že sú to ľudia, ktorí všetci v ten istý smer sa ponáhľajú. Pripojíš-li sa k nim uprostred strmého brehu, v malom úbočí uvidíš krásnu, stromom, ako zeleným vencom, dokola otočenú dosť veľkú kaplnku s úhľadnou väžičkou, a okolo nej stá a stá nábožných, ktorí na hlas zvonca, jako na povel pokľaknú, lebo práve začína kňaz v kaplnke veriacimi vyplnenej konať obeť nekrvavú Omše sv. pred oltárom, ktorý utešná socha Bl. P. Marie, Matky božskej milosti ozdobuje. Áno, snáď aj ty, milý krajane, ktorý — jako hovorí-vaš — „nerád mnoho unúvaš Pána Boha v kostole“, rád si zašiel ta do „hájka“, pozdvihol si srdce svoje k Bohu a nejednu

milosť obdržal si od Neho na prímluvu Matky Božej.

Nuž, drahí rodáci! milému miestčku tomuto hrozí nebezpečie. Prednia časťka kaplnky či preto, že je v brehu vystavená, alebo pre zlý materiál základov, sa podáva a hlavné stĺpy, až z ponad dverí, sa chystajú odtrhnúť a zrútiť tak, že zdžovanie sa v k plake, alebo v blízkosti jej, nenie viac bezpečné.

Pýtame sa teda, či máme ju osudu jej zanechať a nečinne sa dívať, tým ten príbytok Matky Božej, ktorý s nákladkom mnohých tisícov, s príkladnou obetivavosťou takmer bez rozdielu všetkých rovníanských katolíkov vystavený bol, v rozvaliny sa obráti?

Nie, na to nikto ani pomysleť nechce, žeby tam, kde sme sa toľko ráz potešili, srdcu svojemu úľavu našli, žeby sme tam v krátkom čase len hrbu kamenia spatriť mali.

Lenže, milí krajani! chyba je tak veľiká, že sa — dla povrchného ráťania — sotva za 600 zl. napravi. Veď treba celú prednú časť kaplny, hlavne stĺpy znovu, od základu vystaviť, a to základy hlbšie, silnejšie, jako staré byly.

Našli sa, ktorí, jako sa o nutnosti reparácie presvedčili, hneď

svojimi halieami prispeli, a jako pán kaplán oznámil, je už na tento cieľ 50 zl. v poštovej sporiteľni uloženo. Lež to je len začiatok. Jestli chceme zrútenie sa kaplnky zamedziť, na jar sa neomylnne musíme do práce dať.

S dôverou obraciam sa k Vám, milí rodáci, po rozličných krajoch, z tejto i z tamtej strany mora bydlíaci, buďte nám doma bývajúcim nápomocní v našom podniku. Vy ste kedysi svojimi štedrými obetami umožnili vystavenie kaplny, nože prispajte aj k jej udržaniu. Však oni má slúžiť i na ďalej k úcte tej najlepšej Matky,

Na Štedrý Večer.

Panny Marie. Keď sme sa odhodlali prácu tú podujat, istí sme, že ona zdamná bude. Známe totižto obetivosť našich milých spoluobčanov. V živej pamäti nám je ešte, že keď pred tromi rokmi museli sme novú školu stavať, v krátkom čase asi 800 zl. milodarov sa sobralo. A keď pozremo na náš kostol, na túto opravdivú sirotu bez patróna, čokoľvek zbadáme tam krajšieho, ducha pozdvihujúceho, všetko nás na veľkodušnosť jednotlivcov upomätáva.

Aby sme len niektorých spomenuli, naši ctení spoluobčania: Imrich Kubeník zaopatril veľkolepý obraz sv. Michala na hlavnom oltári, Imrich Dulík krásny oltárny kríž, Alojs Beliš a Ján Pacík dve hodvábné zástavy, Ján Žilinčiar mramorové svätenice ku dverám a postriebernenie veľkej lampy pred hlavným oltárom; Ver. Džavik utešenú sochu P. Marie z Lurdu; Pavel Majstrik úhľadnú škryňu pre P. Mariu Lurdskú dal zhotoviť peknú lampu preňu zaopatril Jozef Nihalus, Huid k luster na 12 sviec, a iní mnohí.

Kde tak obetiví horlitolia starajú sa o česť domu Božeho, tam aj na príbytok Matky Božej zapomenúť sa nedá. Blížia sa vianoce; vtedy štedro otvárame ruky a vďačíme sa darčekom našim milým. Nože zavďačme sa vianočným darčekom aj Matke Ježišovej, obetou totižto na kaplnku v „Hájku“.

Ešte jedno poznamenáme. Mylodary, ktoré sa na cieľ reparácie kaplnky v „Hájku“ na farský úrad doniesť alebo poslať majú, bude manipulovať výbor z viac čestných spoluobčanov pozostávajúci. Tento výbor peniaze predbežne do sporiteľne poštovej uloží, až kým sa ku práci pristúpiť môže. Ten výbor reparáciu buďto domáce prevedie, alebo prácu podujímať ľovi odovzdá.

Srdečne Vás pozdravujeme a radostné sviatky prajme. S Bohom

Viacerí ctitelia P. Marie.

Pozor!!

1. Všetky dopisy, články posielajte len takto: „Kresťan“ szerkesztősége, Budapest VIII. József-körút 35.

2. Predplatky, alebo reklamácie, ďalej oznámenie premenenia bytu, dopytovanie sa na voľaktoré vystalé alebo zbytočné čísla „Kresťana“; všetko toto musíte takto doposielat: „Kresťan“ kiadóhivatala, Budapest VIII. József-körút 35.

3. Všetko iné, ako na pr. „Listy Adiny“, „Naša Nádej“, „Kresťanské devy“, „Kresťanský kalendár“ atď. nesmie sa u „Kresťana“ vyhlá-

dávať, ani platiť, ani dopytovať sa na ne, lež v týchto záležitostiach musíte obrátiť sa na: **Szent-Gellért nyomda**, Budapest VIII. Práter-utca 44.

4. Ponevác dobre vieme že odberatelia mnohí len preto nezasielajú predplatky, že im je nepohodlné peniaze poštou odosielať; vyzývame preto statočných ľudí, jednotlivých rozumnejších horlivcov, aby prevzali na seba starosť posielania predplatky, a tiež s menoslovom na vydavateľstvo „Kresťan“ odoslať. Z napred poslaných predplatkov **obdržia patriční 10%**, t. j. z každého zlatého 10 kr., keď pošlú celoročný alebo polročný predplatok v riadnom čase napred. Známe mnoho z mladších ľudí, ktorí túto úlohu mileradi prevezmú, a v čas nedelny s prospechom odbávať môžu. O toto ich aj dôrazne prosíme, len týmto spôsobom dá sa úfat zmocnenie časopisu, ktorý práva ľudu hájiť, ľud o právach jeho poučovať povolaným i schopným je.

Dôrazne prosíme ale aj všetkých p.p. predplatiteľov a dopisovateľov na to, čo je pod č. 1., 2., a 3., dobrý pozor dať. Vyhnú sa tak mnohým nedorozumeniam a prestať musia mnohé žaloby na zmätky v odosielaní „Kresťana“.

Ďalej upovedomujeme ct. čitateľov našich, že **naš časopis s novým rokom premení doterajšiu tlačiareň, s tlačiarňou to Spolku sv. Stefana, VIII. Szt.-Király utca 28.** — Celý zovňajšok „Kresťana“ preto ostane takým, ako je ľudu dobre známy, teda starým, iba že litery budú omnoho vkusnejšie, nakoľko tlačiareň táto bohato je zaopatrená tými najnovšími prostriedkami tlače. Sme presvedčení, že v novej tlačiarňi vychádzať majúci „Kresťan“ získa seba priazeň veľkého obecnstva, už aj tým, že litery, riadky, rámce dokonalejšie budú v ňom vystavené ako doteraz.

Ešte voľačo. Zase nám prichádzajú zprávy, že medzítka úradné začínajú habať jednotlivé čísla Kresťana. Pri preskúmaní vydavateľských kníh spozorovalo sa, že mnohým predplatiteľom riadne odosielajú sa noviny, ktoré ale patriční predsa neobdržia. Kto teda nedostáva riadne náš časopis, nechže ihneď reklamuje na pošte úradie. To je poštár povinný zdarma urobiť. P. i tom ale nech to aj hneď oznámi, adressujúc svoj oznam na: Kresťan kiadóhivatala, Budapest, József-körút 35. S našej strany ale tiež ubezpečujeme ctených predplatiteľov, že po novom roku vydavateľstvo sa znovu zariadi a zdokonáli tým cieľom, aby v odosielaní časopisu žiadne prestávky sa viac neprihodily — pritom ale každému, kto istý čas dlhším ostal, zastavia sa noviny.

Redakcia.

BESEDNICA

Žalm vianočný.

Tichunká noc rozprestrela krýdla
Na chudobných Horniakov byty;
Vianočná noc . . . a poľnoc čo chvyľa
Žehnaná to kresťanov vzdychy!

Ani neviem jak sa mi zatúla
Zronený duch môjho do kraju,
Či to žiaľ, či radosť sa pohnulá
Vo synovskom srdci i hrajú.

Radosť pre mňa: v nočnom svätom tísku
Osvietené okná tvých domov,
A v nich zbožní ľudia pri stolíčku
Čakajú na znak prvý zvonov.

Radosť: dedka žehnanie starého,
A zdarného úsmev vnúčaťa,
Radosť pre mňa: keď si podľa neho
Aj mamička nábožne kľaká.

Radosť sladká! A preds' akýsi žiaľ
Rozhostil sa v útrobach mojich,
Že si ľud môj biedný jako dosiaľ
Nebols' ani v časoch Turkových!

Že si biedny jak to Jezuliatko
Nehož v biede Pán Boh svetu dal
Tak mi krušno nad tým, predsa sladko
V žiaľu hneď by ja sa rozplakal.

Rozplakal ja nad osúdom trudným
Ľudu môjho verného Bohu,
Ba už slzim pred Ježiškom nad ním,
By mu poprial veselšiu dobu.

Ľudu! starí, otcovia a matky
Dietky milé pokľakajme si
Jezuliatko v tieto Jeho sviatky
Prosme všetci za lepšie časy!

P o b j e d s z k ý.

Vianoce na bačovisku.

Najradostnejšie sviatky celého roka pre starého tak aj zvlášte pre mladé srdce detinské sú vianoce so svätým večerom, lebo vtedy sa nám „ukázala dobrota a prívetivosť Spasiteľa Boha nášho“. „Boh tak miloval svet, že jednorodzeného Syna svojho nám dal“, nuž a toto je tá príčina našej radosti. Bez vianoc by sme nemali ani Veľkej noci, ani soslania Ducha svätého. Keď by sa nám nebol Vykupiteľ sveta narodil, neboli by sme ho mali ani na našich oltároch, slovom: neboli by sme ani vykúpení bývali. Príčina a pôvod radosti našej je Jezuliatko betlehemske. Ono nám činí milé a radostné sviatky vianočné.

Na vianoce mí ešte aj to bačovisko v tých tmavo-zelených, zamračených a divých horách sviatočnejšie a slavnějšíe prichodí. Bielym prestieradlom sňahovým prikrýté vrchy, vysoké skaly ako biele klobúky cukrové, zelené jedly so svojimi krištálovými ľadovými bimbolcami ako by sa v tomto čistom, vianočno-sviatočnom odevu chystaly privítať svojho Pána Ježiša Krista, „kroz ktorého učinené je všetko, čo učinené je.“ A s vážnou sviatočnou tvárou hľadia na naše bačoviská, v ktorých bydlia tiež nábožní pastieri, kedy sa títo pohnú poklonu konaf Jezuliatkovi, aby aj oni, vrchi spojili s poklonou pastierov nábožných z tých bačovísk.

Pastierski mládenci pleskom bičov — ktorých hlas husto sa ozýva medzi horami a skalami — vítajú a pozdravujú božské Jezuliatko! Na všetky strany hôr a dolín ozýva sa hlas a nevinné blačanie ovečiek, ktoré ženú ku studienkam napájať, ako by aj ony chcely chváliť toho nebeského Pastiera, ktorý tak rad spomínal ovečky vo svojich podobenstvách. — Kde tu počuť viacnásobnú ozvenu strelby strelcov, ako by ona medzi nemými skalami mocným svojím hlasom nemé skaly povolávala ku chvále Stvoriteľa: „Česť a moc i sila Bohu nášmu na veky vekov Amen.“

Nábožné gazdinky v štedrý deň sú kňazmi! Ony si samé vysviacajú pribytky svoje, aj stánky domácej lichvy, ktorej aj oblátky so zeleným petržalom podávajú, aby aj ona účasť brala v radosti nad Spasiteľom sveta a nad svojim Stvoriteľom, ktorý sa nehanbil v maštálke medzi hoviadkami — svojím stvorením — sa narodiť, a od nich sa zahrievať dať.

Že sa už svätý večer blíži, to nám hlas zvonov farského kostola oznamuje a zvestuje ako kedysi zvestoval anjel pastierom: „Oznamujem vám radosť veľikú: lebo narodil sa vám dnes Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán v meste Dávidovom.“ — „Sláva Bohu na vysosti a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“ Nikdy som sa tak pobožne, s takou láskou a povďačnosťou a s hlbokou poníženosťou na mojich hriešnych kolenách nemodlil ako teraz pri večernom vyzváňaní tieto slová: a slovo telom učineno je a prebývalo medzi nami. Každé koleno na našich bačoviskách padá na zem a ďakuje v anjelskom pozdravení za veľiký dar vtelenia Syna Božieho, a poklonu činí Spasiteľovi a Bohu svojmu.

Z každého bačoviska žiari sa svetlo von oknami, ktoré svetlo ozdobuje stromčeky Ježiškove, pripravené a ozdobené ku radosti dietok a ku poučeniu starších. Stromček tento je rozpomienkou na blahoslavený stav človeka v raji, a spolu aj na smutný pád jeho tam pod stromom. Je on ale aj rozpomienkou na zahradu getsemanskú, v ktorej Spasiteľ započal naše vykúpenie, a zase v zahrade pochovaný bol a tam aj z mrtvých vstal.

Stromček vianočný je radosť detí, ale je radosťou on aj nás všetkých, lebo nám predobrazuje to blahoslavené drevo kríža, na ktorý nám Otec nebeský ráčil zavesiť všetko bohatstvo čo len mal: svojho jednorodzeného Syna Jezu-Krista.

Domáci ľud a naradované deti čakajú, kedy si otec ako hlava domu a famílie za stôl sadne. Náš nebohý dedo pochádzal zo Štiavnika z „Maliného“, kde tá pekná stará obyčaj bola, že pred večerou štedrého dňa si otcovia prví sadali za stôl, na ktorom nakopčené bohy koláče. Za kopy týchto koláčov ukryje sa otec a tri razy pýta sa domácich: „vidíte ma?“ a oni odpovedajú: „vidíme“, na čo on odpovie: „Oh dajže Bože z vysosti tak hojného požehnanja, že by sme na takto rok toľkú kopy koláčov mali na stole, že by ste ma za ňou ani vidieť nemohli.“ Obyčaj táto sa u nás na

bačovisku aj podnes zachováva, lenže kopa koláčov sa s roka na rok umenšuje, tak že veru tento rok budú prinútení otcovia už až pod stôl sa schovať.

Tu chcem pripomenúť jednu udalosť. Mali sme na bačovisku jedného suseda Kysučana, ktorý veru zlým susedom bol, rád si on v našich jedlách na šindelky preberal. Pritom bol aj korhelom, ako to zväčša vršári Kysučani bývajú — nuž a veru krádež a korhelica vyháňajú z domu dobrobyt a požehnanie. Tento náš sused nám na posmech a na hnev postavil si flašu s pálenkou na stôl — iného beztak nemali v dome — a sadnul si za flašu, ukryl sa za ňou a pýtal sa svojich:

„Vidíte ma?“

„Áno, vidíme“, odpovedali.

Na čo on zase:

„Oh, dajte Eliáško, aby ma títo korheli moji na takto rok za hodným sudom pálenkovým vidieť mohli, a nie za flaskou!“

Nuž o rok veru domáci nevideli gazdu, ale ani sud, ba ani svojej chalupy viac. Gazda šiel raz do mesta, opil sa a zaspal na ceste a ráno ho v jarku zamrznutého našli; chalupa padla do pazúrov exekútora, a domáci sa po svete rozišli.

Ako tak sedíme pri štedrej večeri, túlala sa jedna sirôtka medzi bačoviskami; otcu jej zabilo drevo pri vyrubovaní vo vysokých horách, matka jej zomrela v horúčke. Sirôtka dievčatko nemalo štedrej večery; zmorené od zimy pre nedostatok rúcha chodilo od bačoviska k bačovisku, hľadalo ako ztratené kuriatko kde sa mu dvere milosrdného srdca otvoria, keď už srdcia tých, ktorí ho milovali, ochladly a v tmavých hroboch ležia. Klopalo na dverách ako Jezuliatko betlehenskú u nevďačných obyvateľov, nakukalo do okien na osvetlené stromčeky Ježiškové plné ovocím. Ono sa nemalo čomu tešiť. Jeho vianočný stromček bol chudobný krížik nad hrobom matičky jeho, pri ktorom sa ono modlievalo a plakávalo a slzami hrob polievalo. Aby ale obmäkčif mohlo srdce matiek, ktoré majú deti, zaspievalo pod naším okienkom:

Páslí ovce pastieri,
páslí ovce pastieri
v betlehenskom majeri,
v betlehenskom majeri.

Na spev dieťaťa vyšla naša mamka von, dovedla sirôtku do poly zamrznutú do vnútra. Sirôtka bojzlive vstúpila do chyže, zohriala sa a primiešala sa medzi uradostené deti naše. Tatko náš na to povie:

„Túto sirôtku nám dnes poslalo za seba Jezuliatko božské, ktoré povedalo: čokoľvek ste týmto malým učinili, mne ste učinili. Preto táto sirôtka nech zostane medzi nami, budeme sa my o ňu starať v mene Jezuliatka.“

Medzitým nás už anjel Boží kroz hlas zvonov povoláva ku polnočnej omši sv., aby sme šli k jasličkám Jezuliatka s nábožnými pastiermi betlehenskými sa mu klaňať, Jeho privítať a pozdraviť: „riekli pastieri vospolok: poďme už do Betlehema a vidzme túto vec, ktorá sa stala, a ktorú nám Pán ukázal!“

S nábožným ľudom vrchovým s faklami a lampami i my sostupovali sme dolu do dolín a pospiechali do osvetleného chrámu Božieho; k nohám Jezuliatka sme padli, ktoré leží v jasličkách vo svätej hostii. A verte mi, že veru snád v celom roku som tak pobožne nespúšťal kolená moje dolu na zem, ako vtedy, keď kňaz zaspieval „Kredo“ (verím) — a keď kňaz k tým slovám prišiel: „Narodil sa z Marie Panny“, tu sa mi kolená triasly na dlážke od hlbokoj poklony. A keď kňaz

pri pozdvihovaní sv. hostiu premenenú na telo a krv, na živého Ježiša, ľudu ukázal, ako ho Panna Maria ukázala nábožným pastierom betlehenským; všetci sme hlasite zavolali:

„Vítaj milý Jezu Kriste!
Vítaj Bože z Panny čistej!“

So slzami povďačnosti, že nám Otec nebeský daroval Syna svojho, sme sa navrátili z kostola zase na naše bačoviská.

Nech žije Jezuliatko božské v našich srdciach, v našich rodinách, nech Ono všetkým čitateľom „Krestana“ prinesie šťastlivý nový rok!

Zo srdca praje

Janko Chorlavý,
drotár z Beskydov.

CHÝRNÍK.

Kniežaprimaš pre chudobu. Z príležitosti vianočných sviatkov rozdal kniežaprimaš Vaszary na výpomoc zaodenia chudobných detí 200 korún, pre kat. spolok tovaryšov 500, a kláštora sv. Anny 400, pre sirotár 200 a spolku sv. Vincenca 100 korún.

Stotisíc korún na katolícku univerzitu. Kaločská kapitula na svojom dňa 9. t. m. odhývanom zasadnutí odhlasovala stotisíc korunovú základinu pre založiť sa majúcu katolícku univerzitu.

Ján Sahota, farár jablonický zomrel dňa 10-ho t. m. v roku 50. veku svojho. Pohrabnie obrady odbavoval Rudolf Liszek, dekan senického okresu dňa 12. t. m. Na pohrabe súčasnilo sa aj patronátske pánsvo a kňazstvo z blízkeho okolia v úplnom počte

Bieda na Horniakoch. Z Oravy, Šariša, Spiša a Abaujskej dochodia zprávy o tuhej zime a o zmáhajúcej sa biede ľudu. Ľud hromadne uteká do Ameriky pred biedou, lebo doma nemá živnosti a práce tiež niet.

Chýry zo spišského biskupstva: František Purcz, kaplán Čimhovský poslaný je do Bobrova za administrátora. Ján Cseh z Liptovského sv. Kríža do Zázrivi, Jozef Kodrik z Letanoviec do Nemeckej Lupče, Ján Vjecha zo Zázrivi do Lipnice, Ignác Kajda z Nemeckej Lupče do L. sv. Kríža, Ondrej Borodács z Kubachu do Hrabušíc, Eugen Platzner z Hrabušíc do Bzín. Michal Štefko zo Zubrohlavi do Lokce, Ludvik Illetský z Lokce do Csimhovi.

Svoj k svojmu! — Dovoľujem si oznámiť, že vo Veľkej Bytči usadil som sa trváce ako lekár, a že ordinujem v dome pána pravotára Reháka na rýnku. — Jozef Minárik doktor veškerého lekárstva.

Naším pánom bratom tohoto lekára krestana čo najuprimnejšie odporúčame.

Hromadné vystahovanie do Ameriky. Zo Šátor A. Ujhefu sdeľujú, že v zasadnutí stoličného výboru čítaná bola zpráva podžupanova o hromadnom stahovaní sa do Ameriky. Podrobnosti zprávy pôsobily priamo zdrcujúco. Nie menej než 10.000 osôb opustilo vlast svoju za posledné tri mesiace, a síce väčšina ich i s rodinami, tak že niet nádeje na ich návrat! Stolica upravia na ministerstvo prípis, v ktorom žiada, aby vydávanie passov do cudzozemska bolo obťažené.

Ján Kleno, 43-ročný robotník pochodiaci z Oravy, obesil sa. Prišiel do hlavného mesta, myslel si, že tu snadnejšie vyžije, ale sa oklamal. Už týždne a týždne nemal takmer žiadneho zárobku, a pred zúfalou smrťou už dakoľko dní hladoval. Našli ho v zahrade domu jedného v Szigetvári u. pod č. 20-tým už mŕtveho na strome vysef.

Pezor na deti. V Spišskom Rokusu jedna matka odiduc z domu, svoje malé deti devaťročnému dievčaťu nechala. Malá pestúnka tak dlho trhala šnórku vysiacej lampy, až sa odtrhla a horiaca lampa pristo do kolisky spadla. Následkom toho obe deti sa spálili.

Štyri rakvy. Oravský zámok — ako známo — teraz reštaurujú na štátne trovy. Pri týchto prácach našli v jednej zamurovanej podzemnej miestnosti, ktorá za kryptu slúžila, štyri dobre zachované kovové rakvy. V jednej leží gróf Henkel, v druhej jeho žena rodená Szunyogh a v ostatných dvoch ich dvoje detí. Rakvy zamurované boli roku 1660.

Nova železnica. Nedávno pojednávalo sa v ministerstve obchodu o tej železnici, ktorá sa zo Spišskej-Belej až na hranicu má vybudovať. Tá celá železnica 4 milióni zlatých má stáť.

Nesťastie. V Spišskej Levoči dňa 26. nov. 70-ročnému Štefanovi Spirtz horiaca petrolinová lampa z rúk vypadla, a petrolin začal horeť, pri čom sa nielen on, ale aj jeho domček spálil.

Demonštrácia za Búrov. Z Veľkého Sib nu píše: Tunajší mužský spevokol na svojom koncerte, odbývanom 12-ho t. m. predniesol aj národnú hymnu Búrov, jež nápev složil Villesr a text Du Trojt. Pieseň zavdala podnet ku politickej demonštrácii. Keď sa totiž konečne utišil veľký potlesk valného obecnstva, evanjelik Jozef Konnerth povedal zápalistú reč, v ktorej ličil, jak hrdinský bránia transválski a oránžski Búri svoju vlasť a slobodu proti Angličanom. Prizvukoval, že sedmohradskí Sasi s jakými veľkými sympatiami sprevádzajú boj statných Búrov a konečne navrhnul, aby poslali predsedovi Krügerovi telegramm, tlumočiaci city Sasov. Návrh prijatý bol s veľkým oduševnením načo spevokol ešte raz zaspieval národnú hymnu Búrov, ktorú pritomné obecnstvo stojačky spievalo spolu so spevokolom.

Kým pomerom. Nedávno ukradli Leopoldovi Lebvičovi, obyvateľovi v Bielych Kostoloch, truhlicku, v ktorej bolo 21 000 zl. a rozličné šperky. Žandári chytili zlodcov, ale peňazí nebolo. Zloději udali, že cigán Pan Kúrki v Germani bol ukryvačom krádeže. Chytili teda i tohoto, a poneáč tvrdošijne tajil, žandári mučili ho tak, že umrel. Obecnstvo je veľmi rozhorčené na žandárov a nechce im predať žiadnej stravy. Vyšetovanie je zavedené a afféru oznámili aj honvédskemu auditoriátu.

Neresti jedného sibirského úskoka. Tieto dni došiel do Dražďan jedon zo Sibíru uprechlý väzeň, ktorý po dlhom a trápnom túlaní mohol sa dostať nazpät do svojej vlasti. Je to jedon dražďanský zahradnícky pomocník, ktorý asi pred desiatimi rokmi vystaľoval sa do Ruska a prišiel do Petrohradu. Tu dľa vlastného udania spáchal proti gubernátorovi útok, následkom čoho odsúdili ho na doživotnú deportáciu do Sibíru. Z olovených baní ale s jedným súdruhom svojim podarilo sa mu utiecť a po mnohom blúdení šťastne došiel do Rigy. V Rige vzal ich jedon francúzsky parník a odviezol ich do Francúzska, zkadial potom samotný cestoval ďalej do Nemecka. Uprehlik tým dokázal pravdivosť svojho tvrdenia, že ukázal na svojom tele vypálený znak, číslo, aké nosia na tele do Sibíru deportovaní zločinci.

Anglické hospodárstvo. Francúzsky spisovateľ August Filon píše v „Revue des Deux Mondes“ o stave Indie Niekedy najbohatší kraj sveta, India, po poldruha-storočnom hospodárstve Angličanov obrátil sa na hrozne biedny. Roku 1875 umieralo 40 millionov Indiov hladom, roku 1897 umieralo ich už 80 millionov. Mor nikdy celkom neprestáva. Ako mohla tak zbiedneť India? Asnáď bola vždy taká? Nie. Pred 200 rokmi bola ona bohatým, kvetúcim krajom. India pod muzulmanským panstvom kvitla, biedneť počala až pod Angličanmi. Už Východnoindická kompánia drala Indiu čisto po zbojnícky; štát ju derie trochu civilisovanejšie, ale resultát je ten samý: India chudobnie. Ešte roku 1838 bolo konštatované financistami, že Anglia vylúpila z Indie 700 millionov funtov šterlingov (sedem miliard zlatých), a odtedy sa táto summa sdesaťnásobnila. Indovia hynú, aby plnily sa vrecká Angličanov.

Synovská láska a nesvedomitosť lekára. Rafael Angeletti, dobrý chýr požívajúci taliansky umelec-sochár minulý týždeň zomrel v Perugii. Dňom pred jeho smrťou, Siro Angeletti syn zomierajúceho, vyhľadal hlav. lekára tamojšej mestskej nemocnice profesora dra Tancelliho a prosil ho, aby navštívil jeho skonávajúceho otca. Lekár odvolávajúc sa na to, že nemá času, nechcel ísť. To tak pohoršilo zúfajúceho syna, že bežal na svoj byt, schytil svoju flintu a pribehnúc nazad do nemocnice chcel lekára zastrelit. Na šťastie sluhovia zavčasu prekazili úmysel rozhorčeného mladika, ktorého policia chytila a do dňa pohrabu otcovho podržala vo väzení. Oproti nesvedomitému lekárovi javí sa veľké pohoršenie, už i preto, že tak zosnulý umelec, ktorému odoprel lekársku pomoc, jako i jeho celá rodina požívajú v meste a na okolí veľkú úctu a popularitu.

Tajomná moc predtuchy. Anglické listy doniesly zprávu o neobyčajne polivnom prípade. Istá pani, ktorej muž jako dôstojník na pobrežnej strážskej lodi vojenskej bol v službe, odobrala sa do lesa za mestom na prechádzku. Čítajúc zaujímavú knihu, sadla si na lavicu a zostala tu až bolo neskoro po poludni. Nenaďale zmocnila sa jej v samote tejto veľká tesknosť; dáma mimovoľne pozrela na hodinky, aby sa presvedčila koľko je hodín a videla, že je 5 hodín a 10 minút. V tom okamihu, keď ešte na hodinky pozerala ozval sa bezprostredne vedľa nej z lesu hlboký, stenavý vzdych, načo bolo zas ticho. Ale v prišernom tomto zvuku domnievala sa nalakaná dáma čuť hlas svojho manžela... Bázňou všetka vzrušená vyskočila a utekala do mesta, kam bez dychu dobehla. Na druhý deň za včas rana došla jej depeša, aby prišla do Southamptonu, pretože jej manžel onemocnel. Bolo to zatajenie pravdy. Keď prišla na miesto, našla už len chladnú mŕtvolu svojho manžela. A jakou smrťou sišiel so sveta námornický dôstojník? O 5. hodinách a 10 minútách popoludni padol do mora, keď sa inej lodi vyhyboval a prv než by bol mohol vyplávať, bol bokom lode ku druhej lodi pritlačený a usmrtený. Pre veľkú hmlu mohli mŕtvolu až o dve hodiny neskôr vyloviť.

Rýchle vyzdravenie môže každý: mužskí, panie a deti docielit skrze nosenie dvojnásobno-elektromagnetického aparátu R. B. Nr. 86967, a síce trpiaci na ťzký dech, lúpanie, lámku, hučanie v ušiach, migréni, bolenie hlavy, padúcu nemoc, mldoby, trasenie sa údov, jako aj na všeobecnú slabosť. Majiteľa tohoto aparátu deň čo deň novými osvedčeniami vďakov obsypajú. Každému je dovoleno tieto mnohé osvedčenia u pána Müllera si prezref. Odporúčame teda čo najvrelšie hore-spomenutý aparát, ktorý u p. Müllera v Budapešti V. okres Kálmán-ulica pod numerom 19. M. sú k dostaniu.

Domáci lekár.

Zapálenie pľúc — krče detí.

(Pokrač.)

V predošlom čísle mi p. sadzač ukrátil náležite článok o domácom lekárstve, pre mnohé dopisy. Teraz musia si dopisy v stoliku odpočívaj, lebo ma sľub viaže napísať niečo o krčoch detí.

Napred ale na krátko odbavíme otázku, ako sa má chovať chorý na zapálenie pľúc. Nuž takto: Jesť nedáme chorému v prvé dni, zakaiaľ horúčosť a pehanie trvá, temer nič. Najväčšia hlúposť na svete je: núkať a siliť človeka k jedeniu, keď sa jemu protiví. Veď vieme, že v ťažkých chorobách trpí všetko; nielen choré miesto, lež aj následkom choroby oslabnutý žalúdok tak, že on svojej povinnosti: jedla stráviť, nevládze viac zodpovedať, teda treba mu dať pokoj.

Však ale bez všetkého pokrmu nemôžeme nechať chorého, len že pokrm tento musí byť primerano k stavu chorého shtovený. Takých pokrmov je to má o. Polievka z tefacieho stehna, alebo pľúc tefacieh, zo sliepky, z jačmených krúpkov je najlepši pokrm pre chorého v prve dni. Aj to nie snád s mäsom, lebo s nadrobeným chlebom, lež len samá čistá, málo vlažná polievka, a nie snád za mysu, ale len zo pár lyžic (2—5) môže chorý zjesť, čo by aj snád sám si viac žiadal. Okrem tohoto nesmie chorý v prve dni nič iné jesť, menovite ale chrániť sa musí kávy a čaju. Ak by chorý na tvrdú stolicu trpel — čo sa často stáva — vtedy mu môžeme dať málo sadlého mlieka alebo syrovátky, alebo najlepšie emaru. Aj kapustrá voda je dobrá, ale v samých prvých dňoch nie, lebo je slaná, spôsobí veliký smäd chorému.

Nápoj jediný pre ťažko chorého je voda, čím studenšia a vždy čerstvá, teda nie odstáta. Pri zapálení pľúc neradím takzvanú sóduvodu, ponajprv preto, lebo dnes túto veľmi falšujú, a po druhé, lebo ona v sebe obsahuje mnoho uhlovej kyseliny, o ktorej vieme, že má v sebe silu čistiacu sice, ale pritom aj veľmi dráždi dýchacie stroje a spôsobí následkom toho ťažký dech a dakedy nesnesiteľný kašeľ. Zdravému ona neuškodí, ale pre chorého na pľúca je otrovou. Dobre rozpamätám sa, ako jeden klierik zo Žiliny, asi pred 16. rokmi zle pochodil s touto sódu. Tento klierik — menom Pflügel — vrátil sa zotavený zo Žiliny v mesiaci máji nazad do škôl do Trnavy, a preto, že mu teplo bolo, napil sa tej sódy hodne. Studená sóda z čiastky obarila jeho slabé pľúca, a pritom začala ho dráždiť ku kašľaniu, ihneď začal aj krv vyhadzovať, musel sa vrátiť, a v jaseňi zomrel. Chorému teda len vodu dajme v prve dni piť, ale nikdy viac ako za jednu dve lyžice. Neskorej môže aj o volačo viac piť. Citronová šťava do vody primiešaná robí dobré služby, len nech tejto šťavy nenie mnoho; štvrt, lebo najviac polovic z citróna dostačí na jeden pohár.

Riadne až v deň deviaty prestáva horúčosť a odchádza choroba, teda až po tom 9-tom dni môžeme chorému aj iné niečo dať na pokrm. Keď by ale podarilo sa chorobu aj prv odstrániť — ktorá vždy stratí sa akonáhle horúčosť premôžeme, nuž môžeme aj prv dať chorému parné víno-kislé jablčká (okružky z týchto), zapravené z kurafa, zo sliepky, zo zajaca, a k tomu málo vína starého zapíť. Keď chorého napadne bláznivý hlad, má sa mať na dobrom pozore, aby si žalúdok neprebral; teda len dobre pripravené pokrmy mu dáme, a to vždy málo, kým dostatočne nesosilní.

A teraz niečo o krčoch detí. Ktosi ma prosil listovne so Spíšskej, aby som mu poradil, čo má robyť

so svojim 9-mesačným dieťaťom, ktoré — ako sa jemu zdá — trpí na padúcu nemoc. Tým viac sa vraj obáva, lebo jedna dcéra, už školáčka, umrela mu na spomenutú chorobu, a výjavy chorobné u malého dieťaťa sú asi tie isté, ako pri tom, čo umrelo. Dieťa totiž ostáva drevené, modré, a na tváričke ťahy jeho sa docela premenia. Toto mu trvá štvrt hodiny, a keď mu to preišlo, upadne obyčajne do veľkej horúčnosti. Ja som sice mamičky vždy odháňal od seba s malými deťmi za mnou chodiace, lebo to ani prezkúmať ani sa ho zpytať nemôžeš, a keď by si aj vedel čo mu je, nebude žiadne lieky užívať.

V tomto však páde poradím, lebo mal som príležitosť od takej choroby pomáhať a pomôcť. Také krče, ktoré sa podobajú padúcej nemoci badať do častu u detí, ktoré môžu byť sice aj smrteľné, obyčajne však časom odídu. Povedzme teda, že dieťa nenie ešte veľmi slabé, vtedy mu pomaháme takto: Musíme najprv dobre pozorovať na to, zdáľiz dieťa pri spomenutých krčoch ostane docela studené, alebo naopak horúce. Obyčajne ostáva horúce, len slabšie deti budú studené, alebo keď je nemoc vo väčšom stupni. Dieťa nášho priateľa ostáva po nemoci horúce, a pravdepodobne je v nemoci samej studené. Keď by teda studené bolo, vezmíme plachetku, namočíme do dobre teplej vody mišanej s tretinou octu. Do tejto plachty vyžmákneme, zamotáme celé dieťa, od krku až po päty, a potom obalíme ho do suchého vlniaka. To robíme dopoludnia o 10-jej. Odpoľudnia o 3-jej zase umijeme rýchle celé dieťa s teplou vodou miešanou podobne s tretinou octu, a neutreme ho lež zamotáme do suchých šiat. Tak budeme zachádzať za 1 týždeň, a na druhý týždeň len každý druhý, a na tretí týždeň len každý tretí deň.

Jestli dieťa pri nemoci nie studené, lež horúce je, robíme to isté, len že zo studenou vodou miešanou octom, a vtedy plachtu namočenú musíme čo najlepšie vyžmkať.

Pri tom dáme do mlieka uvariť: Kamiky (1 malá ly.), makovica suchá (1 malá polovic), šafran (za 1 kr. z toho polovic), rozmarín (1 malá l.) a kozlík (z apatieky: Rad. Valerianae za malý náprstok). Takého mlieka dáme sa mu 2-krát denne napíť asi za 3—4 malé lyžice. Mlieka má sa variť asi za 1/2 litra. Riadny pokrm jeho, na miesto mlieka nech je mlieko v ktorom sa ustrúhaná kôrka z chleba varila a volačo medu. Na tento spôsob pomôže sa dieťaťu.

Ak by dieťa bolo slabého tela, alebo by bolo vôbec chudokrvné, musíme postarať sa o dobrú potravu preň. Najlepšie odporáča sa káva z upáleného jačmeňa, lebo zaluda miešaná s mliekom. Taktiež môžeme mu dávať polievku chlebovú, t. j. obyčajnú zapraženú s tým rozdielom, že okrajky chlebové musíme napred pripiecť, a tak nadrobiť do polievky, a k tomu cieľu vyberieme si čím čiernejší chlieb. Ku posilneniu dieťaťa nápadne poslúži nám prášok nasledovný: Hodíme do ohňa kosť z hoväda a ponecháme ju tam, zakaiaľ sa ona nevypáli na spôsob vápna. Takúto potom utľieme na prášok, a pridáme prášok zo škrupín vajcových, ktoré sa tiež môžu napred dobre usušiť, vnútorná ale kožka škrupiny má sa predovšetkým odstrániť. A môžeme pridať aj praeh zo soschnutého rozmarínu, a konečne aj prášok zo živice alebo lepšie z temianu, ba aj prášok z kriedy. Tieto prášky pomiešame z každého za jednakú mierku berúc, a dáme potom užiť dieťaťu 3 krát denne za pol náprstka. Najlepšie bude keď prášok tento s obyčajným pokrmom, teda s mliekom, kávou, alebo spomenutou chlebovou polievkou dáme užiť.

(Pokračovanie nasleduje.)

DOPISY.

STANKOVANY, 10. decembra.

Veľactený Pán Redaktor!

Z našej pod vysokými vrchami ležiacej dedinky sotva dakto do novín píše. Dovoľte mi, ctený Pane, aby som aspoň ja, ktorý som pltníkom, niečo napísal.

Kedykoľvek sa vyberám na pltnicu, lúčim sa s mojou familiou tymito slovami: „Boh vás opatruj, neviem, či sa kedy uvidíme.“ A veru, koľko pltníkov sa už utopilo, o ktorých ani to nevedieť, kde sa ich mrtvola zastavila. Každý pltník vyberajúce sa na nebezpečnú pltnicu, mal by sám so sebou komput urobiť, t. j. mal by si svoje svedomie zpytovať, a jestli má dušu ťažkými hriechami poškvrenú, mal by sa najprv vyspovedať alebo aspoň úprimnú ľútosť nad hriechami vzbudiť. My ale liptovskí pltníci máme tú škaredú obyčaj, že pred naším odchodom na pltnicu musíme najprv urobiť poklonu „židovi“ a jeho hnusnému páleničisku. Klaniame sa krčmárovi ako bohovi; rozum si ostríme pálenkou, rumom i vínom, a nezačíname pltnicu s Pánom Bohom. Cesta hriechom započatá, nemiernosťou pokropená, požehnanie Božieho nenie hodná. Predník oslopaný zle vesluje, vietor z každej strany našho duje; veslo sa mu zlomí a pltník sa k zemi kloní, hlavou dolu pod plť padá a pltníkom „vale“ dáva. Diabol dušu jeho berie a do pekla vlečie, odkiaľ veru nikdy na pltnicu viacej neutečie.

Smrť nás všetkých čaká, ale kde nás dostihne, to nikto nevie. Smrť je istá, ale hodina smrti je neistá. To sme videli len pred niekoľko dňami, keď náš rychtár Ján Janiga náhlou smrťou zo sveta zišiel. Vybral sa zavčas rána do hory pre drevo. Jako mal už fúru naloženú s ohrevným drevom, jedna strana voza do bahna zaviazla; on chce voz udržať chrbtom, lež voz sa na neho prevalil a náš rychtár za pár minút pod ťažkou ťarchou sa zadusil. Škoda chlapa. Bol to človek mierny, šanoblivý, oproti duchovnej a svetskej vrchnosti veľmi úctivý a čo rychtár prísny a energičný. Všade, kde len mohol, bránil záujmy obce; bol starostlivým otcom, verným manželom a dobrým kresťanom. Bárs mu „Opravdového Kresťana“, jako rychtárovi zdarma posielali, on tieto židovské noviny ani len do ruky nevezal a čudoval sa, jako môže kto takým lúhaninám veriť. Nečudno, že i dietky svoje dobre vychovával, často ho bolo vidieť ku sv. Sviatostiam pristupovať a dva dni pred osúdnou smrťou sa vyslovil, že si za česť považovať bude, keď pri staväť sa majúcom kostole. čo rychtár mrzutost, neprijemnosti mať bude. Niet divu, že náhla smrť jeho nás velice prekvapila. Pohrab mal krásny; smutná banda Liskovcov na všetkých prítomných h boký dôjem učinila. Nebolo oka, čo by nebolo slzilo. Ten, ktorý bol hlavou obce, hlavu svoju sklonil a na rozkaz Boží osúdnou smrťou zo sveta zišiel. — Sladké odpočinutie ráč mu dať o Pane! — Po pohrabe panuje tu obyčaj, že v dome, z ktorého mrtvolu vynešli a do matky zeme pochovali, žiadnej pijatiky nevystrájajú. A to je dobre. Po pohrabe majú sa pribudzní v zármutku postavení, modlitbou a nie korhelstvom tešiť. Pekná je to obyčaj po pohrabe do domu smútku nikoho nevolat, v tichosti sa modliť za v Kristu zosnulých. Lenže tento poriadok tu zavedený, pri pohrabe nášho rychtára bol zrušený. Prišli do domu

smútku nepozvaní ľudia bez citu, ktorí nie vdovu a sirotu opustené, ale seba korhelstvom potešili. Smutné je, keď ani pri takejto príležitosti kresťania na smrť a večnosť nepamätajú: Lakomec a korhel nehľadí do Nebies, lež kochá sa vo flaši jako i pltníci naši. Úfame, že pri budúcich pohrabochoch naši ľudia viacej citu mať budú, jako ho mali ti, čo zrušili poriadok zavedený.

Majte sa nám dobre, Pane Redaktore!

Pltník.

Z TRENČIANSKA.

Ctení Čitatelia!

Čia je mládež, toho je aj budúcnosť. Doposiaľ sa u nás v Uhorsku spisovatelia málo starali o mládež, čo i z toho vidno, že žiadnych brošúrek nebolo, ktoré by sa mládeže boly týkali, ktoré by rovno pre mládež boly bývaly písané. V najnovšej dobe dr. Jozef Janda vydal dve utešené brošúrky: „Kresťanské devy“ a „Kresťanský mládenec.“ Prvá sošit obsahuje 16 strán (cena 3 kr.), druhý ale 32 strán (cena 5 kr.); lenže kto naraz aspoň 50 výtiskov objedná, ten ich dostane za ľavnejšiu cenu Z brošúrky „Kresťanské devy“ sa doposiaľ minulo 3000 exemplárov; a to je aj v poriadku. Lebo keď deva ide do cudziny slúžiť, tam sa veľmi nehľadí na jej mravnosť, zbožnosť, lež len na to, aby svystavená tak, že ľahko zabudne na vynaučovanie duchovných, napomínanie rodičov, ktoré v pamäť jej uviesť je povolaná táto už spomenutá brošúrka. Veľmi vrele prosíme ale ctené duchovenstvo, aby zo svojej farnosti nepustilo do sveta ani jedneho mladíka za učňa, za tovaryša alebo za vojaka bez toho, že by mu tento sošit nebol do vrecka daný s tým dôrazným napomenutím, aby ho aspoň každý týždeň raz prečítal. Keby sa takto jednalo, mnohí mladíci by sa nepokazili vo svete a takí nevinní by sa navrátili domov, akí nevinní sa vzdialili. A či by nebolo múdrejšie aj miesto peňažnej diskrecie takéto sošity dávať, ktoré menšie sú na cenu, preto ale viac sú hodné pre dušu, nežli aj tá najväčšia diskrecia. Myslím, že tieto riadky nebudú bez výsledku uverejnené, a vy, Pán Redaktor, jestli to za dobré uznáivate, uverejnite ich aj viackrát.

Jeden duchovný.

V BITČI, 2. decembra 1899.

Dôstojný Pane!

Ešte som sa nikdy osmelit nemohla do novín písať, ale bárs mi to snád po prvé dobre nepôjde, mám nádej, že ctená redakcia moje chyby napraví.

V 46. čísle Vášho obľúbeného časopisu som čítala jeden dopis od pána Dzuriša, ktorý poslal s Astrachanu, ktorý — ponač dopisovateľa osobitne poznám — ma veľmi dojal a ľútosťou naplnil. Lutujem ho veru srdečne že sa chudák, opustiac svoju vlasť, tak nešťastlivým byť cíti, a ponač viem, že aj v ďalekom svete Váš časopis čítavať nezamešká, chcem ho, súc mladšia, ale medzi jeho priateľmi sa nachodiaca v niečom poučiť.

Beriem srdečnú účasť na jeho osude, radím pánu Dzurišovi, bárs aj uznám že má príčinu byť rozhorčeným, aby pri dopisovaní budúce sa len pravdy držal, lebo židia sú prefikani, tí, keď sa im teda taká príležitosť poskytne, kde môžu sa chváliť že náš ľudák chudák v jeho rozhorčenosti sa v dopisoch aj nepravdy chytí, potom sú oni pánni situácie. V liste pána Dzu-

riša daktorý s našich židov čítal o nedostatku licencov pre nás kresťanov, a ponevác jesto v Rovnem 7 katolíckých sklepnikov, 4 krčmári a 2 mäsiari, — chodili židia s časopisom v ruke —, (nevím ako sa môhol žid k nášmu milému časopisu dostať?) a vysmievali sa z nás, a ponevác sme uznať museli, že práve majú tento raz pravdu, museli sme sa ticho utiahnúť. Aj čo sa týka učenia, p. Dzuriš by dľa mojej mienky nebol mal židov zvelebovať, lebo jesto dost múdrych kresťanov, ktorí sa židovského rozumu neboja. Máme s kresťanov aj služných, notárov a advokátov, máme príležitosť sa tak učiť a sdokonaľiť, ako aj židia. kde len chceme, a včul nad takýma dopismi židia plesajú.

Ja, bárs neskusená, som tej mienky, aby sme milí rodáci sa nedopúšťali plano do nášho obľúbeného „Kresťana“ dopisovať, to jest planých výrazov použiť, a nedajme príležitosti židom, ktorí nám tým imponujú, že aby nám ozaj vzdelanosť ducha preukazovali, nikdy v svojom „Opravovom Kresťane“ sa takých výrazov neprichítia. Nedajme sa im zahanbiť, aj my sme nie takí sprostí, a nevzdelaného ducha, aby sa z nás židia vysmievať mohli. Včul už bohužiaľ, nepoznáť temer clovek čo je žid, a čo kresťan, lebo sebe väčšina židov aj naše pekné rovné nosy už prisvojila, zároveň s našimi právami, bez toho, aby sme ich v tom hatiť mohli; teda aspoň nech sa s našich dopisov vysmievať a tešiť nemôžu. Som nútená k vyhľadaniu svojho chleba aj od židov a židoviek robotu prijímať, až do hĺbokosti srdca ma obrazí, keď počujem jako sa z našich plano ošocujúcich dopisov vysmieávajú, a dopisovateľov, ba aj samú sl. redakciu planú nazývajú. S úctou

Petronella Bolik.

Poznámky redakcie.

My sme zo srdca rady, že už aj útle srdcia ženského pohlavia zaujímajú sa za vec kresťanstva — ale prosíme o dovoľenie, aby sme aj my mohli tuhá poznamenat nasledovné:

1. Keď židia vejajú, náš časopis ako zjašení hore-dolu rozvláčajú, z toho sa ct. obecnosť vždy len tešiť môže. Môžete byť istá a docela presvedčená, že buď chvála Bohu zo všetkých strán máme po ruke ozveny, v ktorých nás povzbudzujú a ubezpečujú, že sú s Kresťanom veľmi spokojní, ačkoľvek v ňom dľa náhľadu Vášho plané výrazy sa nachodia.

2. My dopisy jednoduchých ľudí, navzdory židovským behaniam veru vždy uverejňovať budeme, ešte aj taký dopis, kde židia prefikajú (a h i čo som z vášho dopisu zúmyselne vynechal, aby Vás snád neuvážnili) sa menujú, ako je Váš.

3. Že v „Opravovom Kr.“ niet takých výrazov, tomu prosím moja dobrá Pani alebo Slečna neráče sa čudovať, veď ten časopis židov nikdy nenapáda, no a statočných, poriadnych ľudí kresťanov len neopováži sa snád s planými výrazmi krmiť, lebo veď práve týmto chcú mäďové motúzky pod nos fahať.

4. Čo by ale židovské časopisy robily, keď by na pr. ktosi židovských chlapcov a dievčence zarezoval, keď by kresťania ich rabinov bili, tríznila a napádali, ako sa to stalo na pr. vel. p. Strakovi, farárovi borovského, alebo Majerovi, básnikovi našemu, že týchto pánov podli židia opovážili sa ubiť? Čo by robily, keď by pri voľbách kresťania tak boli židov oplúvali, súrali a bili, ako oni nás? Čo by sa bolo stalo kresťanom, keď by sme boli židovskú vieru tak napádali, ako jeden žid v Kostolanoch, ktorý Pána Spasiteľa za nezákonnitého p a prebl. Pannu Mariu za obecnú — hro-

zim sa len pomysleť, nieto napísať — osobu verejne kresťanom do očí označoval.

Nuž, prosím, aj tá milá kresťanská láska musí mať svoje hranice! Ba hovoríme Vám, že zato chceme žit-mrieť, aby sme na miesto surevého antisemitizmu (protižidovstvo) neohrozené povedomie kresťanské upevnili v našich nateraz slabých, bojzlivých kresťanoch. Lebo ak dnes židia majú ohromnú nadvládu a bohatstvá, z toho nenasleduje, že to na večné veky tak ostať musí: ba naopak nasleduje, že v kom aspoň len iskierka kresťanskej hrđosti tlie, nuž ten bude a musí Pána Boha každodenne len o to prosiť, a nad tým rozmýšľať, akým spôsobom máme ztriasť sa smutného rabstva židovského.

Prosíme za uprimné slová nehnevať sa. Red.

ODKAZY REDAKCIE.

Všetkým našim ct. pp. dopisovateľom a čitateľom prajeme s hlbín srdca braterského blahý sviatok! — Musíte nám ct. páni všetci prepačiť že Vám nepodávame vianočnú prílohu. Bola ona už aj v tlačiarňi, ale tlačiareň — snád preto, že odídeme v budúcom roku do inej tlačiarne — tak vysoký plat žiada a za prílohu, že boli sme prinútení vzdať sa svojho úmyslu. Zato ubezpečujeme každého, že v budúcom roku budete mať „Kresťana“ tak vkusným vonkajškom, že mu v slovenských spisoch páru nesmie byť. — **Pitník v Stanovanoch.** Dopis máte v tomto čísle. Úplne súhlasíme s Vaším náhľadom, že dopisy uverejniť treba všetky, a preto to aj učiníme, nakoľko bude možno. Vy tvrdíte, že bárs aj za pol roka, keď ináč nedá sa uverejniť každý dopis. Nuž dobre; ale už dnes máme dopisov aspoň na štvrt roka, a každý z nich len tak má cenu, keď by čo možno hneď uverejnený bol. — **Ján Bachronik v Rovnom, Juraj Makovsky v Budapešti, p. Smrečský, S. B. v R., Ud kruhu v Stupave. Jeden Figliar v C., Jan Straka v Levuči, Ondrej Fabru v D. Tuzly, Augustin L. v Seredi, Š Ch. fabričný robotník v Budapešti:** vaše dopisy uverejníme dľa poriadku, zatiaľ majte prosíme trpezlivosť. — **Pavel Fekete v Sz. Že U. C. zachodila s vami hovädský, z toho musíme vyrozumeť, že vám dľa smluvy nevyplatila poistenú summu. Na otázku, zdáľiz máte túto spoločnosť zaľovať, nemôžeme určito odpovedať. Všetko závisí od toho, či máte dostatočné dôkazy také, ktoré by svedčeli priamo o vašej krivde. Zpýtajte sa daktorého svedomitého pravotára o tom, a povážte, bude-li hodno pravotiť sa. Za pár desiatok neradíme nikomu; lebo tie by útraty zožrali. Pri značnej ale zásobe peňazí môžete sa dať na právo, veď každý je oprávnený vyhľadávať svoje. — **Dp. A. L.** Uznáme, že by bolo veľmi osožné pastierský list sboru biskupov poslovenčif a v Kresťanovi uverejniť, ale bohužiaľ, není už miesta na to, a Kresťan je v prvom rade politický časopis. Srdečný pozdrav a vďaka; ráčte odpustiť! — **Dlhomír Pofský.** Už sme sa vzdali nádeje — tým väčšie je plesanie srdca nášho, že ste ráčil tak milo prekvapiť nás! Nesnilo sa nám ani, že nám sviatky takého radostného prekvapenia prinesú. Milostivý Pán Boh Vás živ, a odplat stálym zdravím, hojným požehnaním.**

Na ostatnie dopisy odpovedáme v budúcom čísle.

Mestská lekáreň k
„ČIERNEMU ORLOVI“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie
sv. Juraja

Z 7. októbra 1785, č. 395.

Adresa: ...

Mestská lekáreň, Temešvár

Chytrý ether ...

je najvyššieho čistoty ...

Vodka na prsu a na pľúca:

Vytiah z kolodera ...

Krv čistiaci piluľky

lekarne veľmi dobrou ...

Prieto vyprôbované ...

Postielame s doberkou ...

Škola pre šustrov!

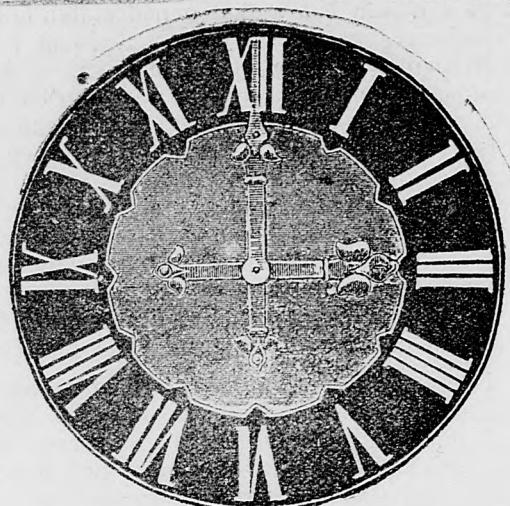
Kto sa najdokonalejšie v prikrajovaní najnovších ...

Tak tiež všeliaké najnovšie mustre do 60 kusov za ...

Jozef Gembecký, šust m.

a majiteľ Krľ. e. vynimajúceho privilegia.

Kokov, (gemerská stola)

Mám česť v známosť doniesť,

že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod ...

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám ...

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ...

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Dvojnásobne elektromagnetický križ a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a rez-
veseluje, za čo
dobré s ojíme, pri
lámkach, zaduchu,
bezsnivosti, tuča-
srдца, boleniu hlavy,

epilepsii, závratu a iným cho-
robám nervov. I 20-ročné choroby boli už takým
spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme
ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť
s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej ne-
užitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je
zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická
hviezda a či križ nr. 86967 na základe svojej vy-
meranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odpo-
rúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostried-
kom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät
dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť,
prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 2 zl., ktorý je len pre
deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 3 zl. Pri ťažkých chorobách
zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebiť.
Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobičkou alebo
s vopredným poslaním peniazi rozposielam hlavnú ústrednú
predávajúcu miestnosť pre vlast a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapest, V, Kálmán-utca 19 M. sz.

FILIÁLKA

BANKY 'Tatra'

v Senici.

Prijíma vklady na zúrokovanie.

Najväčšia bezpečnosť! Banka Tatra má svojho kapitálu

1.600.000 korún.

Dáva požičky na zmenky a hypotéky.

Lacný úrok.

Zmieňa cudzie peniaze, dolláre, ruble marky a franky

čo najlepšie.

Prijíma splátky do Ameriky,
kto chceš do Ameriky poslať peniaze,

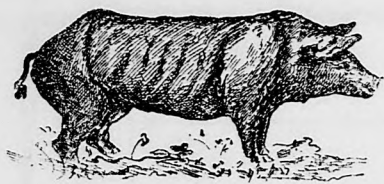
choď do banky Tatry v Senici.

Kupuje a predáva strižky a štátne papiere

Filiálka

Banky 'Tatra'

v SENICI.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame
po celom svete rozšírený
a za výborne účinkujúci
uznmalý liek

proti dúlu svíň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slouhou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmieniu týchto v najväčšej miere pripomáha; — o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. Cena spolu s návodom jedného povodného polkilového balíka je 50 kr., jednokilového väčšieho 90 kr. 19 kilove balíky franco posielajú.

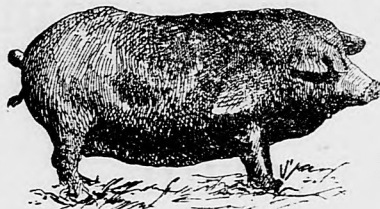
Szent-István-gyógyszertár, Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri nedukoch križov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už premnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodén dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akekoľvek neduhy kostí, organismus nápadne osilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že e telu mladistvú ohybkosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej sklenky i s návodom je 70 kr. Jednej väčšej povodnej sklenky 1 zl. 20 kr.

Antona Bösze-ho

sklad na cis. a král. patentirované
päťu-chroniace podkovičky

v Szombathely-i Kőszegi-u. 35.

Ponevác moje podkovičky sú tak lacnej ceny, že pár z nich len na 7—8 kr. výnde, preto teda každému je možno o dobrote týchže sa presvedčiť.

slok.

Oha.

Pravá „Franck'ova“ prísada ku káve

➡ **bez obrazu** ➡

je akosti ďaleko lepšej,
chuti príjemnejšej,
spotreby výdatnejšej

ako každý balík náhradkový
s „obrazom“. —

Kupujte preto vo vlastnom záujme len

pravú „Franck'ovu“ prísadu ku káve

„bez obrazu“

v drevených truhličkách alebo v balíkoch!

D. X 2618 MI. 9 II.

J. W. L.